

Mga Subanen sa Bayog Nagtukod ug Lugar Alang sa Ilang Kultura ug Kumunidad

Pinaagi sa paggamit sa ilang bahin sa royalty aron makatukod og mga institusyon, mapreserbar ang kultura, ug masiguro ang maayong kaugmaon sa umaabot nga mga henerasyon

Si Timuay Manda (wala) nagpasabot sa Long-Term Development Plan sa Bayog Subanen United (BSU) ngadto sa mga kawani sa Community Relations sa TVIRD (tuo), nga nagpakita sa ilang pangandoy alang sa komunidad sa Subanen alang sa malungtarong kalamboan, mas lig-on nga pagdumala, ug pagpreserbar sa ilang kultura.

Bayog, Zamboanga del Sur / Hulyo 2026 — Sa ibabaw sa usa ka lamesa sulod sa Tribal Hall, adunay usa ka gamayng modelo sa komunidad nga nagsaysay og mas dako pa nga sugilanon. Ang gagmayng mga dalan nagdugtong sa umaabot nga mga pasilidad sa komunidad. Ang mga proyekto sa panginabuhian nahimutang tupad sa mga luna alang sa kultura. Ang matag detalye nagpakita sa daghang katuigan nga paghinabi ug pagplano bahin sa kaugmaon nga gitinguha sa mga Subanen — dili lamang alang sa ilang kaugalingon, kondili alang usab sa mga henerasyon nga mosunod ug makapanunod sa ilang yutang kabilin.

Sa tibuok Bayog, hinay-hinay nang nahimong realidad kana nga panan-awon. Pinaagi sa mga bahin sa royalty sa Indigenous Peoples (IP) ug sa padayon nga pakigtambayayong sa Balabag Gold and Silver Project sa TVI

Resource Development Philippines Inc. (TVIRD), ang komunidad namuhunan sa mga imprastraktura, institusyon sa komunidad, ug mga pangmalayuang programa sa kalamboan nga nagtumong sa pagpalig-on sa ilang kultural nga identidad ug pagpalambo sa oportunidad sa ekonomiya.

Pagpalig-on sa Lumadnong Kaugalingong Pagdumala

Ang kalamboan nagsugod sa mga dapit diin ang komunidad mahimong magtigom, magpamalandong, ug magdumala sa ilang mga kaubang Lumad.

Alang sa mga Subanen sa Bayog, ang Bawang Manda ug Bawang Edal Tribal Halls ug ang ilang Ancestral Domain Management Offices (ADMOs) nahimong labaw pa sa mga sentro sa pagpangulo. Dinhi pagaatimanon ang ilang yutang kabilin, mapreserbar ang mga tradisyon ug kulturang Subanen, ug mapadayon ang mga desisyong gigiyahan sa lumadnong kahibalo ug hiniusang responsibilidad.

Ang maong pagpamuhunan milapad usab ngadto sa panginabuhian. Pinaagi sa mga programa sa panginabuhian ug capacity-building ubos sa Social Development and Management Program (SDMP) sa TVIRD, daghang pamilyang Subanen ang nakakat-on og bag-ong kahanas sa pagproseso sa pagkaon, sama sa paghimo og sinangag nga mani ug chicken *pastil*, ingon man sa pag-andam og mga herbal nga produkto ug plant-based extracts. Ang matag programa sa pagbansay adunay kasagarang 25 ka gradwado, nga nagtugot sa mga miyembro sa komunidad nga makahimo og dugang pangita ug makapalambo sa lokal nga negosyo. Samtang, ang mga mag-uuma og goma sa lugar nakadawat usab og espesyal nga pagbansay aron mapauswag ang ilang produksiyon ug panginabuhian.

Nagpakita kini kung giunsa ang mga royalty sa IP nga nahimong lig-on nga mga institusyon, mas maayong panginabuhian, ug kaugmaon nga gihulma mismo sa komunidad.

Pagplano Alang sa Umaabot

Sentro sa mga pangandoy sa komunidad ang Bayog Subanen United (BSU) Long-Term Development Plan, usa ka pangmalayuang plano nga gipangulohan mismo sa komunidad ug nahugpong pinaagi sa daghang tuig nga konsultasyon. Gipahiusa niini ang tingog sa mga katigulangan, lider, ug mga pamilya aron matino kung unsa ang tinuod nga kahulugan sa kalamboan sumala sa ilang kaugalingong panan-aw.

Gipakita pinaagi sa usa ka detalyadong scale model, ang plano naglangkob sa mga gisugyot nga imprastraktura, malungtarong mga proyekto sa panginabuhian, ug mga luna alang sa kultura nga makatabang sa pagpalig-on sa komunidad alang sa umaabot nga mga henerasyon. Labaw pa sa usa ka himan sa pagplano, kini usa ka simbolo sa dugay nga pasalig sa mga Subanen sa ilang kaugmaon.

Usa ka Pakigtambayayong nga Gibase sa Pagsalig

Luyo niining mga kalampusan mao ang usa ka pakigtambayayong nga gitukod pinaagi sa padayon nga panaghinabi, pagsinabtanay, ug suod nga kolaborasyon tali sa TVIRD ug sa komunidad sa Subanen.

Sumala sa usa ka bag-ong Community Impact Survey, 88 porsiyento sa mga responde ang nagpahayag og pagsalig sa kompanya, uban sa tumong nga mapataas kini ngadto sa 92 porsiyento sa 2026. Matod sa mga partisipante, ang oportunidad sa trabaho ug ekonomiya, pagsalig sa mga programa sa rehabilitasyon sa kalikupan sa TVIRD, ug ang padayon nga pakig-uban sa mga Lumad maoy mga hinungdan sa ilang positibong pagtan-aw sa kompanya.

Gipasiugda usab sa survey ang kamahinungdanon sa pagpalambo nga sensitibo sa kultura. Pinaagi sa mga programa sa SDMP, gisiguro sa TVIRD nga ang mga proyekto mosanong sa kultura ug tradisyon sa mga Lumad, samtang nagtabang sa pagpreserbar sa ilang panulondon ug pagtagbo sa mga prayoridad sa komunidad sa dugayng panahon.

Paglantaw sa Umaabot

Sa unang pagtan-aw, ang gamayng modelo sulod sa Tribal Hall morag usa lamang ka representasyon sa mga dalan, mga bilding, ug mga pasilidad sa komunidad. Apan alang sa mga Subanen, kini adunay mas lawom nga kahulogan.

Kini usa ka panan-awon nga gihulma sa gamayng porma — usa ka repleksyon sa katawhang nagtan-aw lapas sa karon ug nagbutang sa ilang paglaom sa kaugmaon. Namuhunan sila dili lamang sa imprastraktura, kondili usab sa ilang identidad, kultura, ug sa mga henerasyon nga usa ka adlaw makapanunod sa ilang yutang kabilin.

Nag-ugat sa kaalam sa ilang mga katigulangan ug gigiyahan sa usa ka hiniusang katuyoan, ang mga Subanen nagpadayon sa paghulma sa kaugmaong ila gayud — usa ka kaugmaon nga lig-on nga natukod sa ilang kultura, yuta, ug katungod sa paghubit kung unsa ang tinuod nga kalamboan alang sa ilang katawhan.

Press Photos

- 1** Ang Miniature sa Bayog Subanen United (BSU) Long-Term Development Plan nagsilbing giya o mapa sa kaugmaon nga gihimo mismo sa komunidad, nga nagpakita sa mga gisugyot nga imprastraktura, mga inisyatiba sa panginabuhian, ug mga luna alang sa kultura nga nahulma pinaagi sa daghang katuigan nga konsultasyon ug pagplano.

- 2** Ang Tribal Hall nagsilbing kasingkasing sa komunidad sa Subanen sa Bayog — usa ka dapit diin magtigom ang mga katigulangan aron ipaambit ang ilang kaalam, mapreserbar ang mga tradisyon, ug giyaan ang mga desisyon nga maghulma sa umaabot nga mga henerasyon.

- 3** Ang Ancestral Domain Management Office Building ug ang Bawang Manda Tribal Hall (wala ug tuo, matag-usa) nagsilbing sentrong tigomanan sa komunidad sa Subanen sa Upper Bayog.

- 4 Ang tradisyonal nga mga handicraft, beadwork, ug gihabi nga mga produkto sa Subanen nagpakita sa mga henerasyon sa lumadnong kahanas sa pagpanarbaho, nga nagpreserbar sa ilang kultural nga identidad samtang nagmugna og mga oportunidad aron mapasa ang kaalam ug kabilin sa mga katigulangan ngadto sa umaabot nga mga henerasyon.

About TVI in the Philippines

TVI Resource Development Philippines Inc. ("TVIRD") is owned in part by TVI Pacific Inc. (TSX: TVI), a publicly-listed Canadian mining company focused on the exploration, development, and production of precious and base metals from district-scale, large-system, high-margin projects located in the Philippines. Concurrent ownership of ventures is shared with partner company Prime Resource Holdings Inc.

The Agata Nickel Laterite Mine is the third successful mining project that TVIRD brought on stream in a period of 10 years, while its Balabag Gold-Silver Mine further cements its position as a steady producer of precious metals in the country. With the commercial operations of its Siana Gold Mine, the company remains committed to exploration and mining practices that promote transparency, responsible stewardship of the environment, and the inalienable rights to life, dignity and sustainable development of its host communities.

www.tvird.com.ph

Contacts:

KAYCEE CRISOSTOMO

Corporate Communications Director
TVI Resource Development Phils., Inc.
Email: kaycee.crisostomo@tvird.com.ph
Phone: +63 2 8728-8491
Mobile: +63 917 579-1528
Fax: +63 2 8728-8515

BRANDON LOPEZ

Corporate Communications Officer
TVI Resource Development Phils., Inc.
Email: Brandon.Lopez@greenstoneresources.com.ph
Phone: +63 2 8728-8491
Mobile: +63 946 068-4772
Fax: +63 2 8728-8515